

УДК 616.8(477.74-25)(092)

О. Л. Холодкова, д-р мед. наук, проф.,
А. П. Марасич, канд. мед. наук, доц.,
Н. В. Нескоромна, канд. мед. наук

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА ПАВЛА ГЕНРІХОВИЧА ГАФТА

Одеський національний медичний університет, Одеса, Україна

УДК 616.8(477.74-25)(092)

Е. Л. Холодкова, А. П. Марасич, Н. В. Нескоромная
ПАМ'ЯТИ ПРОФЕССОРА ПАВЛА ГЕНРИХОВИЧА ГАФТА
Одесский национальный медицинский университет, Одесса, Украина

П. Г. Гафт — профессор, заслуженный работник высшей школы, ученик академика Г. И. Маркелова. Уже студентом он проявлял большой интерес к науке, начав еще с младших курсов заниматься научно-исследовательской деятельностью. Пройдя славный боевой путь по дорогам Великой Отечественной войны, П. Г. Гафт стал преподавателем кафедры военно-медицинской подготовки Одесского медицинского института. В 1949 г. он был назначен главным врачом Украинского научно-исследовательского института неврологии и психиатрии, где прошел путь от ассистента до профессора. С 1966 г. Павел Генрихович возглавил кафедру нервных болезней Запорожского медицинского института, где много лет плодотворно занимался научной лечебно-консультативной и преподавательской деятельностью. Под его руководством был создан первый в Украине центр по изучению сосудистых заболеваний нервной системы.

Ключевые слова: П. Г. Гафт, ученый, педагог, научный деятель.

UDC 616.8(477.74-25)(092)

O. L. Kholodkova, A. P. Marasich, N. V. Neskromna
IN COMMEMORATION OF PROFESSOR PAVEL HENRYHOVICH GAFT
The Odessa National Medical University, Odessa, Ukraine

P. H. Gaft is a professor, Honoured higher school worker, a follower of academician G. I. Markelov. Still being a student he paid great attention to science, beginning from junior courses he was engaged in scientific research work. After he went through the Great Patriotic War, P. H. Gaft became the instructor of the Military Medical Department of the Odessa Medical Institute. In 1949 he became the head physician of the Ukrainian Scientific Research Institute of Neurology and Psychiatry where Pavel Henryhovich had been working from the post of the lecturer to the post of professor. From 1966 he was the head of the Nervous Diseases Department of the Zaporizhye Medical Institute where for many years he successfully took part in scientific, treatment-consulting and teaching activity. The first in Ukraine centre of investigating the vascular diseases of the nervous system was founded under his guidance.

Key words: P. H. Gaft, scientist, the instructor, scientific worker.

У 2011 р. виповнилося 90 років з дня народження відомого вченого, талановитого педагога і професора-клініциста, заслуженого діяча вищої школи, завідувача кафедри нервових хвороб Запорізького медичного університету Павла Генріховича Гафта.

Народився П. Г. Гафт у Полтаві 16 квітня 1921 р. в сім'ї педагога й інженера, у цьому ж місті пройшли дитячі та шкільні роки Павла Генріховича. Улюбленими предметами майбутнього доктора були біологія та хімія, які він вивчав дуже ретельно і наполегливо. Успішно закінчивши школу, у 1939 р. він вступив на лікувальний факультет Харківського державного медичного інституту, про який мріяв ще з дитинства. Але Велика Вітчизняна війна внесла свої корективи у життя суспільства — сім'я Гафта переїжджає у м. Фрунзе, де Павло Генріхович продовжує навчання у Киргизькому медичному університеті. Його прагнення до науково-дослідної та викладацької діяльності

були неодноразово відмічені вченими інститутом. Непідробний інтерес до науки П. Г. Гафт проявив уже у студентські роки, почавши ще на молодших курсах навчання займатися науковою діяльністю; брав активну участь у науково-практичних конференціях, виступав з доповідями, був нагороджений почесними грамотами та преміями, брав участь у роботі студентського наукового товариства, був іменним стипендіатом.

У 1944 р. П. Г. Гафт з відзнакою закінчив інститут і вступив до аспірантури, але Велика Вітчизняна війна призупинила його наукову та дослідницьку діяльність, громадянський обов'язок патріота своєї Батьківщини призвав Павла Генріховича на фронт. Розпочавши лише у лютому свою військову історію, він уже у березні став старшим лікарем Окремого авіаційного полку, пройшовши славетний бойовий шлях майором. На рахунок П. Г. Гафта 90 бойових вильотів, він брав участь у звільненні Росії, Біло-

русі, Польщі. На війні він отримав контузію, а за хоробрість і відвагу був нагороджений орде- ном і медалями «За боевые заслуги» і «За По- беду над Германией». Усе життя Павло Генріхо- вич беріг пам'ять про тяжкі воєнні роки, бойові операції, через усе життя проніс міцну чоловічу дружбу з відомим командиром полку І. І. Петру- нію, заслуженим льотчиком Радянського Союзу, кавалером численних бойових нагород.

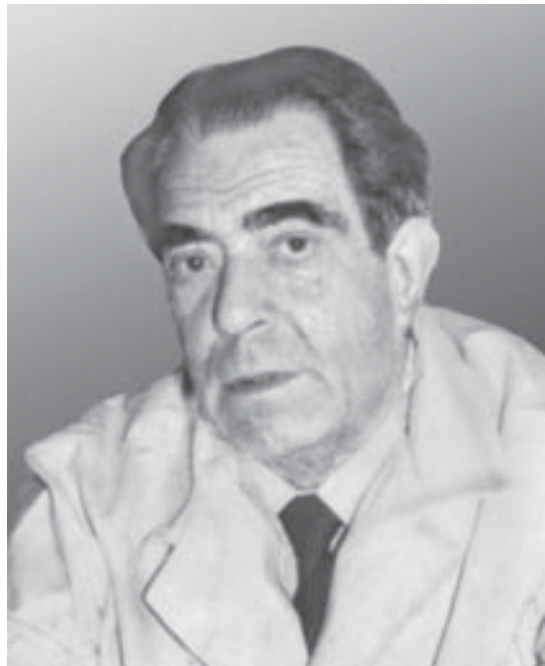
На початку 1946 р. П. Г. Гафт закінчив з від- знакою військовий факультет при Централь- но-му інституті удосконалення лікарів у Москві.

З квітня 1946 р. лікар-капітан П. Г. Гафт стає викладачем циклу «Організація та тактика ме- дичної служби» кафедри військово-медичної під- готовки Одеського медичного інституту. Він завзято працював, удосконалюючи майс- терність викладання, проявив себе активним, іні- ціативним, енергійним офіцером. Цікаво, грамо- тно, методично насичено та послідовно проводив практичні заняття на кафедрі. Разом із цим, Пав- ло Генріхович із запалом працював над воєнно- медичною літературою, поповнюючи свій осо- бистий досвід служби у військовій авіації, майс- терно поєднуючи теоретичний матеріал із прак- тичним досвідом, набутим під час Великої Віт- чизняної війни, брав активну участь у громадсь- кій роботі як член партбюро інституту.

З 1949 р. П. Г. Гафт був обраний головним лікарем Українського науково-дослідного ін- ституту неврології і психіатрії, де йому поща- стило спілкуватися з видатними педагогами і блискучими вченими, зокрема з чудовою люди- ною, талановитим ученим — академіком Г. І. Маркеловим. Це було виняткове поєднання ви- датних світлих голів, талантів і знань, яке на- завжди прив'язало Павла Генріховича до невро- логії. Відтоді П. Г. Гафт стає головним невро- патологом Одеської області, а також асистен- том кафедри нервових хвороб Інституту удос- коналення лікарів.

У 1955 р. інститут переводять до Запоріжжя, куди і переїздить П. Г. Гафт, де починає пошу- кові дослідження для дисертаційної роботи. У 1961 р. Павло Генріхович під керівництвом сво- го вчителя професора М. Г. Гольдемана успішно захистив кандидатську дисертацію, а в 1964 р. його обрали доцентом цієї ж кафедри.

З серпня 1966 р., коли був організований Запо- різький медичний інститут, П. Г. Гафт органі- зовує й очолює кафедру нервових хвороб. Зустрівши дружню підтримку з боку колективу ка- фебри, він за короткий термін створив її на- вчально-наукову базу. Науково-дослідна робота Павла Генріховича та його співробітників роз- вивалася за напрямом діагностики неврологіч- них порушень, обумовлених захворюваннями внутрішніх органів, а також лікування гострих мозкових порушень. За результатами своєї ро- боти П. Г. Гафт написав докторську дисерта- цію, яку у вересні 1972 р. з успіхом захистив у Москві, незабаром йому було присвоєно зван- ня професора. У цей же період Павло Генріхо- вич Гафт проводить значну консультативну ро-

Павло Генріхович Гафт

боту, обирається науковим секретарем Ради інституту, нагороджується знаком «Відмінник охорони здоров'я», державними грамотами та подяками.

Навчальний процес, лекції та практичні заняття Павло Генріхович органічно поєднував з науковою роботою. Науковий напрям діяльності кафедри набуває свого подальшого розвитку — досліджуються патологічні механізми, клінічна картина та схеми лікування неврологічних пору- шень, які виникають унаслідок первинної патоло- гії внутрішніх органів людського організму. От- римані результати цих досліджень дозволили уточнити можливість виникнення патології окре- мих морфофункціональних комплексів нервової системи, а також виявити низку вегетативних дисфункцій, що відображують ураження окремих відділів вегетативної нервової системи — сегмен- тарного, надсегментарного, або генералізовані реакції усього вегетативного ланцюга.

Разом із науково-дослідною роботою профес- ор П. Г. Гафт готував молоді кадри лікарів- невропатологів, які працювали над своїм удос- коналенням і брали активну участь у громад- ському житті інституту та міста. Особливу увагу колектив кафедри приділяв самостійній роботі майбутніх фахівців із хворими — як у стаціонарі, так і у поліклініці, опануванню практичних навичок. Під його керівництвом були підготовлені та захищені 12 кандидатсь- ких дисертацій.

Інший напрям наукового інтересу професо- ра стосується іншої актуальної проблеми — ангіоневрології, а саме ангіологічного аспекту соматоневрологічних взаємозв'язків. За корот- кий термін цей аспект був значно розширений і поглиблений. Особлива увага приділялася ма- ніфестним проявам нестачі кровопостачання різ- них ділянок головного мозку, дисциркулятор-

ним енцефалопатіям, які ускладнювалися порушенням мозкового кровообігу, артеріально-гіпертензивними кризами і транзиторними ішемічними атаками. Для реалізації такого виду досліджень планується та виконується комплексна робота разом з кафедрами фармакології, фізики та ін.

Для реалізації та подальшого застосування такого виду досліджень виникла потреба у розширенні науково-практичної бази. У 1978 р. за ініціативою професора П. Г. Гафта і за підтримки ректора інституту академіка А. Д. Візира створюється перший в Україні центр з вивчення судинних захворювань нервової системи. Вдалося також створити першу діючу модель поетапної ранньої медичної допомоги — на базі дитячої міської лікарні відкривається єдина в країні клініка нервових захворювань дітей раннього віку (до 3 років). За роки існування центру значно зменшилася смертність неврологічних хворих, багато пацієнтів повернулися до повноцінного життя та трудової діяльності. Робота центру була відмічена та схвалена колегією Міністерства охорони здоров'я СРСР. Стараннями П. Г. Гафта були організовані постійно функціонуючі консультативні пункти в різних лікувальних закладах і на підприємствах Запоріжжя, Бердянська, Мелітополя, Токмака.

Багатогранна та плідна в цей період і діяльність кафедри. Професор П. Г. Гафт був ерудованим лектором, його лекції викликали професійну зацікавленість не тільки студентів, а й викладачів і мали неабиякий морально-етичний вплив на формування цілісної особистості майбутнього лікаря. Значна навчально-виховна та наукова робота проводилася й у студентському науковому гуртку, яким постійно

керував Павло Генріхович. До наукової роботи успішно залучали здібних студентів, які виступали на конференціях різних рівнів.

Мрією професора П. Г. Гафта було здійснити перехід неврологічної допомоги на сучасну структуру трьох ланок: сімейний лікар — діагностичний центр — медичний центр. Неважко собі уявити, скільки душевних і фізичних сил віддавав професор справі свого життя, але все це і було тим спалахом, який дозволяв жити повноцінним, активним і наповненим життям.

Становлення професора П. Г. Гафта було б неможливим без його самовідданих одностудентів і помічників, його співпрацівників і учнів. Це професори і доценти П. Явдокименко, А. Рявенько, Л. Шевченко, А. Середа, Н. Сікорська, М. Сікорська, М. Гуйтур, В. Дарій і багато інших.

Професору П. Г. Гафту були притаманні доброзичливість, чуйність, щирість почуттів, любов до друзів, книжок, подорожей. Не було такої людини, якій би він відмовив у допомозі, не спробував цього зробити, навіть якщо це було фактично неможливим.

Його гордістю і радістю була міцна родина: мати, вітчим — професор Ф. А. Волинський, дружина, з якою він прожив 45 років, донька з чоловіком і онука.

Незважаючи на постійну зайнятість, Павло Генріхович завжди турбувався про своїх рідних, приділяв особливу увагу професійному становленню своїх близьких, був вірним помічником і другом.

Світла пам'ять про Павла Генріховича Гафта і повага до нього назавжди збережуться в серцях тих, хто мав щастя працювати та спілкуватися з ним.

УДК 616-089.5:61(091)

А. С. Владыка, д-р мед. наук, проф.,
Л. Л. Ларина,
Г. Ф. Черный,
О. Ю. Каташинский

К 50-ЛЕТИЮ ОТКРЫТИЯ АНЕСТЕЗИОЛОГИЧЕСКОГО ОТДЕЛЕНИЯ В ОДЕССКОЙ ОБЛКЛИНБОЛЬНИЦЕ

*Одесский национальный медицинский университет, Одесса, Украина,
Одесская областная клиническая больница, Одесса, Украина*

УДК 616-089.5:61(091)

А. С. Владыка, Л. Л. Ларина, Г. Ф. Чорний, О. Ю. Каташинський
До 50-РІЧЧЯ ВІДКРИТТЯ АНЕСТЕЗИОЛОГІЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ
В ОДЕСЬКІЙ ОБЛКЛІНЛІКАРНІ

*Одесский национальный медицинский университет, Одесса, Украина,
Одесская областная клиническая больница, Одесса, Украина*

На фоні коротких історичних відомостей про застосування хірургічного знеболювання в Одесі повідомляється про відкриття анестезіологічного відділення в Обласній клінічній лікарні як початок становлення та розвитку нової медичної спеціальності — анестезіології та інтенсивної терапії в місті й області.

Ключові слова: анестезіологія, інтенсивна терапія, організація служби.